

22.10.2016

Lisää avoimuutta ja demokratiaa Jyväskylään

Jyväskylässä on tehty virkamiesvalmisteluna esitys, joka mukaan 1.6.2017 alkaen lautakuntien määrää vähennetään, kokoa pienennetään ja päätösvaltaa keskitetään valitsemalla niihin vain valtuutettuja.

Virkamiesten näkökulmasta tämä on perusteltua. Arvioidaanhan näin saatavan päätöksenteko sujuvammaksi, kun turhan moni poliitikko ei ole sotkeutumassa asioihin.

Mutta se, että päätösvallan keskittämällä väitetään olevan jotain tekemistä demokratian kanssa, on kestänyt. Esiitetty kehitys on pikemminkin johtamassa epädemokraattiseen harvainvaltaan.

Vaaleilla valittu valtuusto on ylin päättävä elin kunnassa. Tällä hetkellä se ei pääte juuri muusta kuin budjetista ja kaavoista. Valtuutetut ovat itse delegoineet valtaa lautakunnille ja virkamiehille. Viime aikoina on kuultu useita puheenvuoroja, joissa vaaditaan asiaan muutosta.

Kaupunginjohtaja Koiviston esitys, jossa lautakuntien jäsenet valitaan vain valtuutetuista, ei kasvata valtuuston valtaa. Se lisää niiden valtuutettujen valtaa, jotka tulevat valituksi johonkin lautakuntaan. Mutta valtuustosta puuttuu edelleen se moniäänisyys, joka kuuluu demokraattisesti valittuun valtuustoon.

Jos sote-uudistus toteutuu esitetyssä muodossa, siirtyy iso osa budjetista, päätösvallasta ja henkilöstöstä maakunnalle. Mitä kaikkea tämä tarkkaan ottaen merkitsee, sitä ei tiedä vielä kukaan.

Joka tapauksessa moni asia siirtyy kauemmaksi ja etäännyy kuntalaisista. Kuntaan jää silti tehtäviä, jotka liittyvät kiinteästi lähipalveluihin ja joiden merkitys korostuu.

Nyt olisi tärkeää paneutua siihen, miten edistetään kuntalaisten nykyistä laajempaa osallistumista. Aluelautakunnat, kaupunginosavaltuustot, osallistuva budjetointi, kuntalaisaloitteet, kansanäänestykset, erilaiset uudet asukasosallistumisen muodot – miten näitä voisimme ottaa käyttöön uuden valtuustokauden alusta.

Näitä asioita soisi virkamiesten valmistelevan päätettäväksi. Vallan keskittämisen sijasta tarvitsemme vallan hajauttamista, päätöksentekoa ihmisten lähiympäristössä.

Edustuksellinen demokratia on yksi mutta ei ainoa demokratian muoto. Myös erilaisia suoran demokratian keinoja tulisi mahdollistaa ja niihin tulisi suhtautua vakavasti.

Kansalaisilla on ideoita, jotka eivät kaikki taivu vanhoihin kaavoihin. Virkamiehille ja päättäjäille soisi lisää rohkeutta uusille kokeiluille. Sellaisena voisi toimia vaikkapa, että lautakunnat ja kaupunginhallitus päättäisivät kokoustensa julkisena pitämisestä. Tämä on lain mukaan mahdollista ja siitä luvattiin muistuttaa lautakuntia viime helmikuussa tätä asiaa koskeneen valtuustoaloitteen yhteydessä.

*Riitta Tynjä
kaupunginvaltuutettu (komm.)
Jyväskylä*